

Bosnian transcript in Latin:

Sharan: Generalno, u Bosni i Hercegovini postoje tri glavne religije: to je, dakle, katoličanstvo... Pardon, to je katoličanstvo, pravoslavlje i islam. Pored toga postoji i veliki broj, nazovimo ih po pitanju količine, pripadnika određenih religija u Bosni i Hercegovini, minornih religija, to su recimo jevreji. Mislim da ljudi u Bosni i Hercegovini jesu religiozni, mislim da ima dosta ljudi koji su religiozni, ali mislim da se također veoma pogrešno shvataju određene stvari vezane za religiju. Generalno, ljudi koji ne stupaju dovoljno u kontakt sa ljudima iz Bosne i Hercegovine, recimo kad čuju da u Bosni i Hercegovini, usred Evrope, živi ogromna količina ljudi muslimanske vjeroispovjesti, često zamisle Afganistan, što je apsolutno suprotno; dakle, muslimani u Bosni i Hercegovini su puno bliži evropskom mentalitetu nego što su bliži nekom bliskoistočnom mentalitetu, i tim sličnim mentalitetima.

A generalno mislim da se religija u Bosni i Hercegovini sa bilo koje od ove tri strane – a i sa manjih strana – u velikoj mjeri politizira, a i da se na osnovu religije dešava najveća količina incidenata, neshvatanja, diskriminacije i svih mogućih, dakle, negativnih nuspojava krivog shvatanja religije. Mislim dakle da je religija i politika definitivno kombo potez za bilo koju vrstu opstrukcije normalnog načina života.

Aleksandar: Dobro, šta je sa ateistima u Bosni i Hercegovini?

Sharan: U Bosni i Hercegovini postoje ateisti. Ateisti mogu sasvim normalno, otvoreno izjaviti svoj ateizam. Oni, jednostavno, sami po sebi... Ako ne vjeruješ u Boga, onda nemaš nikakvu vjersku knjigu ni neke postulate po kojima se ponašaš – osim moralnih, je li – tako da ne postoje neka udruženja građana-ateista ili nečeg sličnog. Dakle, jednostavno, kao što možeš u Bosni i Hercegovini više ili manje otvoreno, u određenim dijelovima, zavisno od dijelova, biti katolik, pravoslavac ili musliman, tako i možeš biti ateista. Mislim da je puno lakše biti ateista bilo gdje u Bosni i Hercegovini nego biti pravoslavac, katolik ili, je li, musliman u određenim dijelovima zemlje.

Aleksandar: Kada je u pitanju nacionalna opredijeljenost, ono što vjerovatno većina ljudi ne zna jeste da postoje i Ostali, pored, je li, Srba i Hrvata, tj. Bosanskih Srba, Bosanskih Hrvata i Bošnjaka.

Sharan: Da. Pa suštinski, zbog same te neke religijske postavke, tako su i podijeljeni narodi, po Dejtonskom sporazumu koji je potpisan u Ohiju, '95. godine. U Bosni i Hercegovini žive tri konstitutivna naroda i Ostali, dakle, konstitutivni narodi su Srbi, Hrvati i Bošnjaci. Srbi su zapravo pravoslavci, Hrvati su zapravo katolici, a Bošnjaci su zapravo bosanski muslimani. Naziv „Bošnjaci“ je donešen zbog toga da se napravi razlika, odnosno distinkcija između muslimana koji čine religijsku skupinu koja se viđa svugdje po svijetu, i bosanskih muslimana koji se nazivaju Bošnjaci. A naziv „Bošnjaci“

ćete, recimo, naći u starim spisima, gdje se naziv „Bošnjaci“ koristio da bi se, je li, okarakterisala sva tri naroda u Bosni i Hercegovini, ali danas se koristi da se okarakterišu samo bosanski muslimani. Dakle: Srbi, Hrvati, Bošnjaci. Pored toga, Ostali. Ostale čine ljudi koji se smatraju Bosancima i Hercegovcima, što bi sasvim normalno bilo da se svi u Bosni i Hercegovini smatraju Bosancima i Hercegovcima, međutim, u Ostale spadaju Bosanci i Hercegovci bez obzira na religijsku pripadnost; spadaju Jevreji, Romi i Česi i Poljaci, zavisno u kojoj ih mjeri ima u Bosni i Hercegovini.

Bosnian transcript in Cyrillic:

Шаран: Генерално, у Босни и Херцеговини постоје три главне религије: то је, дакле, католичанство... Пардон, то је католичанство, православље и ислам. Поред тога постоји и велики број, назовимо их по питању количине, припадника одређених религија у Босни и Херцеговини, минорних религија, то су рецимо јевреји. Мислим да људи у Босни и Херцеговини јесу религиозни, мислим да има доста људи који су религиозни, али мислим да се такођер веома погрешно схватају одређене ствари везане за религију. Генерално, људи који не ступају довољно у контакт са људима из Босне и Херцеговине, рецимо кад чују да у Босни и Херцеговини, усред Европе, живи огромна количина људи муслиманске вјероисповјести, често замисле Афганистан, што је апсолутно супротно; дакле, муслимани у Босни и Херцеговини су пуно ближи европском менталитету него што су ближи неком блискоисточном менталитету, и тим сличним менталитетима. А генерално мислим да се религија у Босни и Херцеговини са било које од ове три стране – а и са мањих страна – у великој мјери политизира, а и да се на основу религије дешава највећа количина инцидента, несхватања, дискриминације и свих могућих, дакле, негативних нуспојава кривог схватања религије. Мислим дакле да је религија и политика дефинитивно комбо потез за било коју врсту опструкције нормалног начина живота.

Александар: Добро, шта је са атеистима у Босни и Херцеговини?

Шаран: У Босни и Херцеговини постоје атеисти. Атеисти могу сасвим нормално, отворено изјавити свој атеизам. Они, једноставно, сами по себи... Ако не вјерујеш у Бога, онда немаш никакву вјерску књигу ни неке постулате по којима се понашаш – осим моралних, је ли – тако да не постоје нека удружења грађана-атеиста или нечег сличног. Дакле, једноставно, као што можеш у Босни и Херцеговини више или мање отворено, у одређеним дијеловима, зависно од дијелова, бити католик, православац или муслиман, тако и можеш бити атеиста. Мислим да је пуно лакше бити атеиста било гдје у Босни и Херцеговини него бити православац, католик или, је ли, муслиман у одређеним дијеловима земље.

Александар: Када је у питању национална опредијељеност, оно што вјероватно већина људи не зна јесте да постоје и Остали, поред, је ли, Срба и Хрвата, тј. Босанских Срба, Босанских Хрвата и Бошњака.

Шаран: Да. Па суштински, због саме те неке религијске поставке, тако су и подијељени народи, по Дејтонском споразуму који је потписан у Охају, '95. године. У Босни и Херцеговини живе три конститутивна народа и Остали, дакле, конститутивни народи су Срби, Хрвати и Бошњаци. Срби су заправо православци, Хрвати су заправо католици, а Бошњаци су заправо босански муслимани. Назив „Бошњаци“ је донешен због тога да се направи разлика, односно дистинкција између муслимана који чине религијску скупину која се виђа свугдје по свијету, и босанских муслимана који се називају Бошњаци. А назив „Бошњаци“ ћете, рецимо, наћи у старим списима, гдје се назив „Бошњаци“ користио да би се, је ли, окарактерисала сва три народа у Босни и Херцеговини, али данас се користи да се окарактеришу само босански муслимани. Дакле: Срби, Хрвати, Бошњаци. Поред тога, Остали. Остале чине људи који се сматрају Босанцима и Херцеговцима, што би сасвим нормално било да се сви у Босни и Херцеговини сматрају Босанцима и Херцеговцима, међутим, у Остале спадају Босанци и Херцеговци без обзира на религијску припадност; спадају Јевреји, Роми и Чеси и Пољаци, зависно у којој их мјери има у Босни и Херцеговини.

English translation:

Sharan: Generally speaking, there are three major religions in Bosnia and Herzegovina: Catholicism... [stutters] excuse me... Catholicism, Orthodox Christianity and Islam. In addition to those three, there is a large number of members of certain other religions in Bosnia and Herzegovina, followers of minor religions in terms of numbers, such as Jews. I think that people in Bosnia and Herzegovina are religious; I believe that there is a large number of people who are religious. However, I also think that certain things related to religion are misinterpreted. In general, people who were not in previous contact with people from Bosnia and Herzegovina, when they hear that there is a large group of Muslim people who live in Bosnia and Herzegovina, in the heart of Europe, their first association is Afghanistan, and it's quite the opposite. Muslims in Bosnia and Herzegovina are closer to the European way of thinking than they are to the Middle Eastern one and other similar ones.

I generally think that religion in Bosnia and Herzegovina in each of the three groups – as well as the smaller ones – is politicized in general, and that a large number of incidents, misunderstandings, discrimination and all other negative side effects of misinterpretation of religion happen because of that. I think that religion and politics are the combined reason for all types of obstructions of a normal way of life.

Aleksandar: Okay, but what about atheists in Bosnia and Herzegovina?

Sharan: There are atheists in Bosnia and Herzegovina. Atheists can openly and publicly state their atheism. They are simply... If you don't believe in God, then there is no religious book or any code of conduct - apart from the moral code of conduct, of course - so there are no associations of atheists or anything like that. So, simply put, in Bosnia and Herzegovina, just like you can more or less openly in certain parts of the country be Catholic, or Orthodox Christian or Muslim, you can also be an atheist. I think that it's a

lot easier to be an atheist anywhere in Bosnia and Herzegovina, than it is to be an Orthodox Christian, a Catholic or a Muslim in certain areas of the country.

Aleksandar: When it comes to nationality, what most people don't know is that there are also the Others¹, in addition to Serbs and Croats, I mean, Bosnian Serbs, Bosnian Croats and Bosniaks.

Sharan: That's right. Basically, nationalities described in the Dayton Peace Accord, which was signed in Ohio in 1995, are associated with their respective religions. There are three constitutive peoples and the Others. The three constitutive peoples are Serbs, Croats and Bosniaks. Serbs are actually Orthodox Christians, Croats are Catholics and Bosniaks are Bosnian Muslims. The term "Bosniak" was elected because it allows for differentiation, or a distinction, between Muslims as a worldwide religious group and Bosnian Muslims who are referred to as Bosniaks. The term "Bosniak" can be found in old manuscripts, where the term "Bosniaks" was used to describe all three people in Bosnia and Herzegovina, but today it's used only to describe Bosnian Muslims. So, there are Serbs, Croats and Muslims. In addition, there are the Others. The Others consist of Bosnians and Herzegovinians, which would be the best term [for all citizens] if everybody felt like they were Bosnians and Herzegovinians. However, the Others consists of Bosnians and Herzegovinians who don't feel [that] their religious background [defines them], as well as Jews, Roma, Czechs and Poles and other minorities, although I'm not sure what the [exact] number [of recognized minorities] is in Bosnia and Herzegovina.

About CultureTalk: CultureTalk is produced by the Five College Center for the Study of World Languages and housed on the LangMedia Website. The project provides students of language and culture with samples of people talking about their lives in the languages they use every day. The participants in CultureTalk interviews and discussions are of many different ages and walks of life. They are free to express themselves as they wish. The ideas and opinions presented here are those of the participants. Inclusion in CultureTalk does not represent endorsement of these ideas or opinions by the Five College Center for the Study of World Languages, Five Colleges, Incorporated, or any of its member institutions: Amherst College, Hampshire College, Mount Holyoke College, Smith College and the University of Massachusetts at Amherst.

© 2012 Five College Center for the Study of World Languages and Five Colleges, Incorporated

¹ The Bosnian Constitution, also known as the Dayton Constitution, recognizes only three constitutive ethnic groups: Bosniaks (ethnic Bosnian Muslims), Bosnian Serbs (ethnic Bosnian Orthodox Christians) and Bosnian Croats (ethnic Bosnian Catholics). However, it does not allow citizens to choose to identify as Bosnians and Herzegovinians, which is a non-religious, non-ethnic national marker, instead insisting that all those who don't identify with one of the three constitutive groups belong to Others, a fourth, non-constitutive group which includes Roma, Montenegrins, Jews, Czechs, etc.